

structure of the physical condition of girls 17-19 year old. Journal of Human Sport and Exercise, 13(2proc), S259S268.
doi:10.14198/jhse.2018.13.Proc2.1

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2020.7(127).02
УДК: 378.124.14-37.041

Бишевец Н.Г.
кандидат педагогічних наук, старший викладач
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ
Яковенко О.О.
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, старший викладач
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ

ВЗАЄМОДІЯ В СИСТЕМІ «ВИКЛАДАЧ-СТУДЕНТ» В ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Показано напрями модернізації сучасної системи підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту та закладів вищої освіти загалом. Проаналізовано оптимальні форми навчання, що висувають вимоги до оновлення засобів навчання, серед яких усе більшого поширення набувають електронні освітні ресурси, які застосовують і в якості допоміжного засобу в процесі аудиторних занять, і як основний засіб реалізації дистанційного навчання. Визначено найбільш ефективні форми організації освітнього процесу шляхом поєднання аудиторних занять з елементами дистанційного навчання. Завдяки новітнім інформативно-комунікативним технологіям викладач реалізовує навчально-методичну діяльність, оновлює зміст освітніх ресурсів та удосконалює їх цифрове відтворення з подальшою трансляцією знань в освітньому процесі, обираючи канали передачі знань з урахуванням фізичної присутності студента. Виділено першочергові заходи, що сприяють ефективному управлінню пізнавальною діяльністю студента в рамках інформаційно-освітнього середовища ЗВО з фізичної культури і спорту. Визначено основні тенденції в освітньому процесі.

Ключові слова: інформаційно-освітнє середовище, дистанційна освіта, навчальний процес.

Бишевец Н.Г., Яковенко Е.О. Взаимодействие в системе «преподаватель-студент» в информационно-образовательной среде учреждения высшего образования. Показано направления модернизации современной системы подготовки будущих специалистов физического воспитания и спорта, а также высших учебных заведений в целом. Проанализированы оптимальные формы обучения, которые выдвигают требования к обновлению средств обучения, среди которых все большее распространение приобретают электронные образовательные ресурсы, которые применяют и в качестве вспомогательного средства в процессе аудиторных занятий, и как основное средство реализации дистанционного обучения. Определены наиболее эффективные формы организации образовательного процесса путем сочетания аудиторных занятий с элементами дистанционного обучения. Благодаря новейшим информационно-коммуникативным технологиям преподаватель реализует учебно-методическую деятельность, обновляет содержание образовательных ресурсов и совершенствует их цифровое воспроизведение с последующей трансляцией знаний в образовательном процессе, выбирая каналы передачи знаний с учетом физического присутствия студента. Выделены первоочередные меры, способствующие эффективному управлению познавательной деятельностью студента в рамках информационно-образовательной среды учреждений высшего образования по физической культуре и спорту. Определены основные тенденции в образовательном процессе.

Ключевые слова: информационно-образовательная среда, дистанционное образование, учебный процесс.

Byshevets Natalia, Yakovenko Olena. Interaction in the system "teacher-student" in the information and educational environment of the institution of higher education. The directions of modernization of the modern system of training of future specialists of physical education and sports and higher education institutions in general are shown. Optimal forms of training have been analyzed, which demanded the updating of training facilities, among which electronic educational resources, which are used both as an auxiliary tool in the classroom process and as the main means of realization of distance learning, are becoming more widespread. The most effective forms of organization of the educational process are determined by combining the lessons with the elements of distance learning. Thanks to the latest information and communication technologies, the teacher implements educational and methodical activities, updates the content of educational resources and improves their digital reproduction with subsequent translation of knowledge in the educational process, choosing channels of knowledge transfer taking into account the physical presence of the student. It is noted that, depending on the status of the subjects, interaction with the information and educational space is as follows: the teacher improves skills by systematically updating knowledge, monitors information on innovations in the field, studies advanced pedagogical experience, establishes two-way communication; and the student broadens knowledge of the subject, tracks information on industry innovations, joins student communities, participates in student projects or e-conferences. Priority measures that facilitate the effective management of the student's cognitive activity within the framework of the information and educational environment of higher education institutions in physical culture and sports are highlighted. The main trends in the educational process are identified.

Keywords: information and educational environment, distance education, educational process.

Постановка проблеми. Націленість педагогічної системи на забезпечення високої якості освіти, підготовку майбутнього фахівця до повноцінної життєдіяльності та успішної самореалізації в умовах розвинутого інформаційного суспільства – все це зумовлює реформаційні перетворення системи вищої освіти й вносить корективи в практичну діяльність педагогічної спільноти.

У теперішній час спостерігається зміна освітньої парадигми, яка відбувається під впливом соціально-економічних умов та процесів глобалізації й інтеграції світової науки, економіки, політики, культури [9]. Її гуманістична спрямованість, що ставить в центр уваги особистість та потреби студента, призвели до відмови від суб'єкт-об'єктних відносин в освітньому процесі, відтак у фокусі уваги сучасних вчених перебувають питання встановлення діалогово-партнерських стосунків між викладачем і студентом [1, 2].

З іншого боку, здобутки науково-технічного прогресу призвели до впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у діяльність усіх структурних підрозділів закладу вищої освіти (ЗВО), що породжує проблему формування нового типу соціальної взаємодії між учасниками освітнього процесу [7].

У закладі освіти під впливом ІКТ змінюється характер інформаційних потоків, наслідком чого є оновлення освітніх технологій, які передбачають занурення суб'єктів освіти в так зване інформаційно-освітнє середовище [5]. Відтак запровадження оптимальних форм навчання висуває вимогу до оновлення засобів навчання, серед яких усе більшого поширення набувають електронні освітні ресурси, які застосовують і в якості допоміжного засобу в процесі аудиторних занять, і як основний засіб реалізації дистанційного навчання [6, 15].

Проблема модернізації системи підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту через впровадження інтерактивних методів навчання, візуалізації навчальної інформації, застосуванню інформативно-комунікативних технологій на різних етапах передачі знань залишається актуальною проблемою теорії і практики вищої професійної освіти [4]. На часі – вирішення завдання створення зручних умов для неперервного навчання студентів з урахуванням специфічних потреб контингенту, продиктованими змагально-тренувальним процесом [12, 14].

Разом з тим, ефективність практичного втілення інноваційних способів співпраці між учасниками освітнього процесу потребує вивчення механізмів взаємодії системи «викладач-студент» в інформаційно-освітньому середовищі ЗВО.

Мета роботи – встановити особливості взаємодія системи «викладач-студент» в інформаційно-освітньому середовищі закладу вищої освіти на прикладі ЗВО з фізичної культури і спорту.

Методи дослідження: аналіз, систематизація і узагальнення даних науково-методичної і спеціальної літератури, даних Інтернет-ресурсів, результатів власних спостережень.

Результати досліджень та їхнє обговорення. В освітньому процесі ЗВО з фізичної культури і спорту дедалі більшого поширення набувають електронні освітні ресурси. У рамках інформаційно-освітнього середовища ЗВО змінюються способи взаємодії суб'єктів освітньої діяльності, відбувається суміщення традиційних прийомів педагогічного впливу з інноваційними прийомами [13]. Трансформуються й форми організації освітнього процесу шляхом поєднання аудиторних занять з елементами дистанційного навчання (рис. 1).

На основі наявних знань й результатів наукових розвідок, а також постійного відстеження інновацій, що відбуваються в сфері фізичної культури та спорту як в рамках інформаційно-освітнього середовища ЗВО, так і поза ними, викладач реалізовує навчально-методичну діяльність, оновлює зміст освітніх ресурсів та удосконалює їх цифрове відтворення з подальшою трансляцією знань в освітньому процесі, обираючи канали передачі знань з урахуванням фізичної присутності студента. Отже, основні етапи співпраці в системі «викладач-студент» здійснюються або безпосередньо між суб'єктами освітнього процесу, або опосередковано від викладача до студента через ІКТ. Причому за умови залучення студента до активного спортивного життя, зокрема під час тренувальних зборів, викладач приймає роль віддаленого консультанта, а студент в свою чергу самостійно опрацьовує навчальний матеріал і відправляє виконані завдання для подальшої перевірки й оцінювання.

У залежності від статусу суб'єктів взаємодія з інформаційно-освітнім простором відбувається наступним чином:

✓ викладач підвищує кваліфікацію шляхом систематичного поповнення знань; відстежує інформацію щодо інновацій у галузі; вивчає передовий педагогічний досвід; налагоджує двосторонню комунікацію з дослідниками з галузі знань й суміжних галузей; приєднується до наукових спільнот; оновлює зміст освітніх ресурсів; приймає участь у електронних конференціях, форумах; представляє широкому загалу результати власної науково-дослідної діяльності тощо;

✓ студент розширює знання з навчальних дисциплін; відстежує інформацію щодо інновацій у галузі; приєднується до студентських спільнот; приймає участь у студентських проектах, електронних конференціях, вебінарах тощо.

Узагальнення даних науково-методичних джерел [3, 6, 8, 10, 11, 14] та власного педагогічного досвіду дозволило виділити першочергові заходи, що сприяють ефективному управлінню пізнавальною діяльністю студента в рамках інформаційно-освітнього середовища ЗВО з фізичної культури і спорту:

✓ підвищення готовності науково-педагогічного складу до професійної діяльності в умовах розвинутого інформаційного суспільства;

✓ забезпечення освітнього процесу якісними електронними ресурсами;

✓ забезпечення високого рівня комунікаційної взаємодії між суб'єктами освітньої діяльності;

✓ забезпечення вільного доступу учасників освітнього процесу до освітніх ресурсів.

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що за своїми характеристиками інформаційно-освітнього середовища ЗВО є розімкненою системою, яка виконує роль стимулювання суб'єктів освітньої діяльності здійснювати науково-дослідну й самоосвітню діяльність.

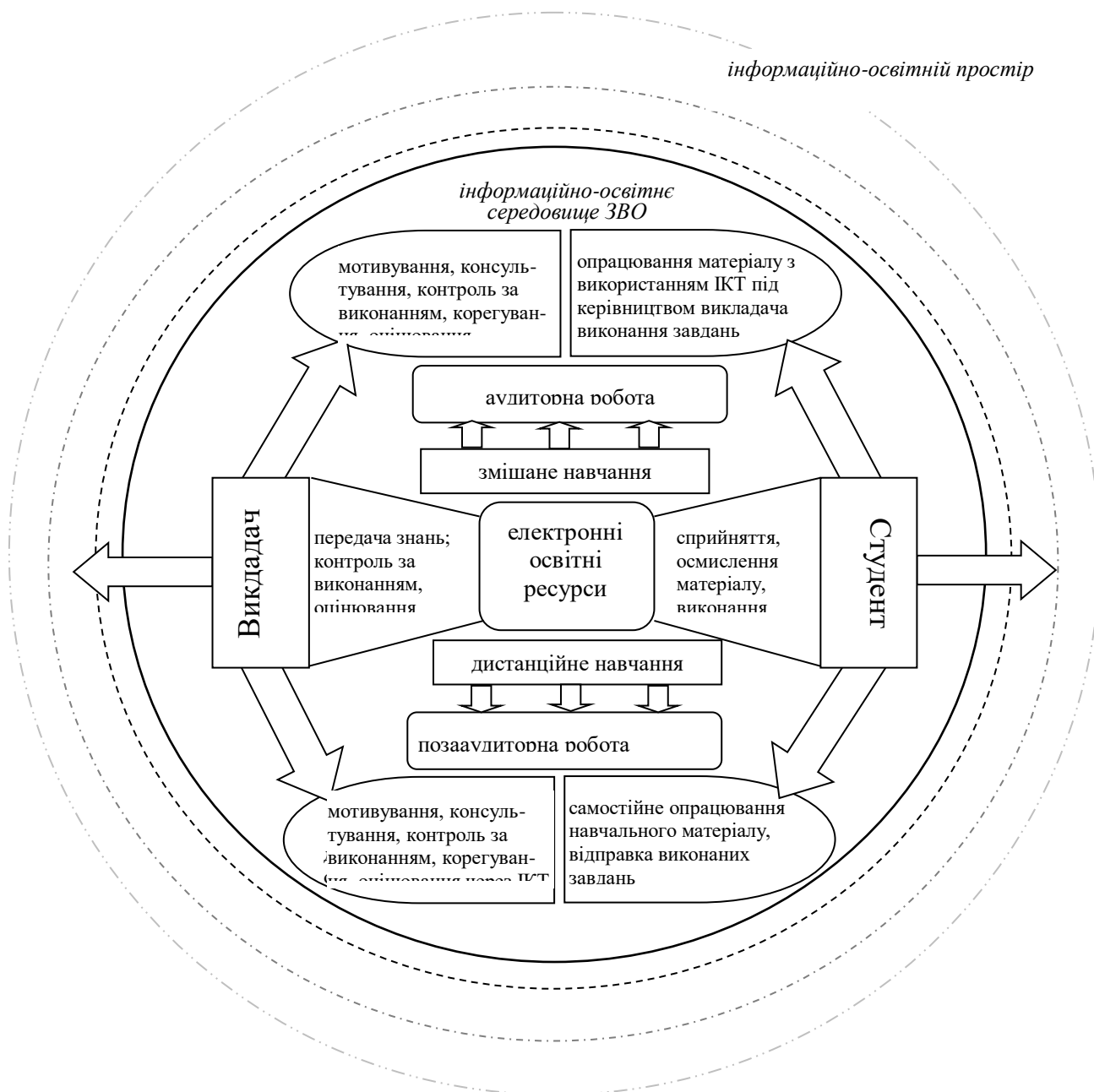

Рис. 1. Взаємодія системи «викладач-студент» в інформаційно-освітньому середовищі закладу вищої освіти

Висновки. З одного боку орієнтація освітнього процесу на особистісний розвиток суб'єктів освіти, а з іншого – сучасний рівень інформатизації освіти спричинили зміну підходів до організації освітнього процесу. Серед основних тенденцій в освіті визначено проектування, становлення й розвиток інформаційно-освітнього середовища, в рамках якого формування інноваційної моделі освіти відбувається відповідно з вимогами розвитку суспільства й пов'язане зі зміною характеру інформаційних потоків ЗВО.

Відповідно до вимог сьогодення, в рамках інформаційно-освітнього середовища ЗВО з фізичної культури і спорту відбувається модернізація форм і методів навчання, змінюються способи взаємодії між викладачем і студентом. Процес передавання знань, а також забезпечення зворотного зв'язку між суб'єктами освітньої діяльності відбувається в залежності від фізичної присутності студента, або безпосередньо між викладачем і студентом, або опосередковано, за допомогою сучасних технічних й програмних засобів.

Поєднання традиційних прийомів педагогічного впливу з інноваційними прийомами, застосування інформативно-комунікативних технологій для забезпечення можливості неперервного навчання студентів, залучених до активного спортивного життя, створює передумови для ефективного управління пізнавальною діяльністю майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту в рамках інформаційно-освітнього середовища ЗВО.

Література

1. Багрий К.Л. Викладач і студенти: взаємодія у процесі навчання / К. Л. Багрий // Проблеми освіти та методика викладання у вищій школі. – 2016. – Вип. II (62). – С. 174-182.
2. Камишний О. М. Роль викладача у системі «викладач-студент»: особливості спілкування / О. М. Камишний, І. О. Топол, А. М. Лісничка, Н. М. Поліщук, О. В. Войтович // Сучасні підходи до вищої медичної освіти в Україні: матеріали XIV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяч. 60-річчю ТДМУ (Тернопіль, 18–19 трав. 2017 р.) : у 2 т. – Тернопіль : ТДМУ, 2017. – Т. 2. – С. 56-57.
3. Кашина Г. С. Відкриті освітні електронні ресурси як інформаційний базис забезпечення післядипломної педагогічної освіти / Г. С. Кашина // Педагогічні науки. – 2018. – LXXXII(2). – С. 131-138.
4. Кашуба В. О. Здоров'язбережувальна технологія навчання майбутніх учителів фізичної культури в умовах інформатизації освіти: монографія / В. О. Кашуба, Н. Г. Бишевець, А. І. Альошина, О. І. Бичук. – Луцьк: Вежа-Друк, 2019. – 222 с.
5. Кобися А. П. Мультимедійне середовище навчання студентів у педагогічних закладах вищої освіти / А. П. Кобися, В. М. Кобися // Science Review. – 2018. – Vol. 6. – № 3(10). – С. 51-54.
6. Коневщинська О.Е. електронні освітні ресурси у межах інформаційного забезпечення діяльності ресурсних центрів дистанційної освіти / О.Е. Коневщинська // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2014. – Том 43. – №5. – С. 164-173.
7. Кулик Є. В. Теоретичні аспекти професійної і технологічної освіти / Є. В. Кулик // Наукові записки. Серія: педагогіка. – 2016. – № 2. – С. 6-10.
8. Педагогічні аспекти відкритого дистанційного навчання: монографія. За ред. О.О Андреев, В.М. Кухаренка – ХНАДУ, Харків: «Міськдрук», 2013. – 212 с.
9. Суріна Г. Ю. Соціально-економічні передумови зміни освітньої парадигми / Г. Ю. Суріна // Молодий вчений. – 2017. – 4.1 (56.1). – С. 81-84.
10. Твердохліб А. І. Смарт-технології як основа формування сучасних тенденцій освіти / А. І. Твердохліб // Вісник університету імені Альфреда Нобеля. – 2017. – № 1(13). – С. 301-305.
11. Чернігівська Н. Дистанційний курс як форма самостійного навчання / Н. Чернігівська, Т. Вінницька // Наукові записки БДПУ. – 2019. – № 1. – С. 109-119.
12. Шинкарук О. Хмарні технології в процесі підготовки фахівців з фізичної культури і спорту / О. Шинкарук, Н. Бишевець, А. Лихолай // Науковий часопис НПУ. ім. Драгоманова. – 2019. – № 4(112). – С. 168-174.
13. Шинкарук О. А. Інформаційно-освітнє середовище в системі підготовки фахівців з фізичного виховання та спорту / О. А. Шинкарук, Н. Г. Бишевець, О. О. Яковенко, Л. А. Харченко // Фізична культура спорт та здоров'я нації. – 2019. – № 8(27). – С. 367-374.
14. Яковенко О. Використання хмарних технологій в сучасних умовах розвитку освіти / О. Яковенко, О. Шинкарук, Л. Анжеліка, І. Підпригора // Науковий часопис НПУ. ім. Драгоманова. – 2019. – № 5(113). – С. 196-200.
15. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>

References

1. Bahrii K.L. Vykladach i studenty: vzaiemodiia u protsesi navchannia / K. L. Bahrii // Problemy osvity ta metodyka vykladannia u vyshchii shkoli. – 2016. – Vyp. II (62). – S. 174-182.
2. Kamyshnyi O. M. Rol vykladacha u systemi «vykladach-student»: osoblyvosti spilkuvannia / O. M. Kamyshnyi, I. O. Topol, A. M. Lisnychka, N. M. Polishchuk, O. V. Voitovych // Suchasni pidkhody do vyshchoi medychnoi osvity v Ukraini: materialy XIV Vseukr. nauk.-prakt. konf. z mizhnar. uchastiu, prysviach. 60-richchiu TDMU (Ternopil, 18–19 trav. 2017 r.) : u 2 t. – Ternopil : TDMU, 2017. – T. 2. – S. 56-57.
3. Kashyna H. S. Vidkryti osvitni elektronni resursy yak informatsiinyi bazys zabezpechennia pislidyplomnoi pedahohichnoi osvity / H. S. Kashyna // Pedahohichni nauky. – 2018. – LXXKhlI(2). – S. 131-138.
4. Kashuba V. O. Zdoroviazberezhuvalna tekhnolohiia navchannia maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury v umovakh informatyzatsii osvity: mohonrafiia / V. O. Kashuba, N. H. Byshevets, A. I. Aloshyna, O. I. Bychuk. – Lutsk: Vezha-Druk, 2019. – 222 s.
5. Kobysia A. P. Multykhmarne seredovishche navchannia studentiv u pedahohichnykh zakladakh vyshchoi osvity / A. P. Kobysia, V. M. Kobysia // Science Review. – 2018. – Vol. 6. – № 3(10). – S. 51-54.
6. Konevshchynska O.E. Elektronni osvitni resursy u mezhakh informatsiinoho zabezpechennia diialnosti resursnykh tsentriv dystantsiinoi osvity / O.E. Konevshchynska // Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia. – 2014. – Tom 43. – №5. – S. 164-173.
7. Kulyk Ye. V. Teoretychni aspekty profesiinoi i tekhnolohichnoi osvity / Ye. V. Kulyk // Naukovi zapysky. Seria: pedahohika. – 2016. – № 2. – S. 6-10.
8. Pedahohichni aspekty vidkrytoho dystantsiinoho navchannia: monohrafiia. Za red. O.O Andrieiev, V.M. Kukharenka – KhNADU, Kharkiv: «Miskdruk», 2013. – 212 s.
9. Surina H. Yu. Sotsialno-ekonomichni peredumovy zminy osvithoi paradyhmy / H. Yu. Surina // Molodyi vchenyi. – 2017. – 4.1 (56.1). – S. 81-84.
10. Tverdokhlib A. I. Smart-tekhnolohii yak osnova fomuvannia suchasnykh tendentsii osvity / A. I. Tverdokhlib // Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia. – 2017. – № 1(13). – S. 301-305.
11. Chernihivska N. Dystantsiinyi kurs yak forma samostiinoho navchannia / N. Chernihivska, T. Vinnytska // Naukovi zapysky BDPU. – 2019. – № 1. – S. 109-119.
12. Shynkaruk O. Khmarni tekhnolohii v protsesi pidhotovky fakhivtsiv z fizychnoi kultury i sportu / O. Shynkaruk, N. Byshevets, A. Lykholai // Naukovyi chasopys NPU. im. Drahomanova. – 2019. – № 4(112). – S. 168-174.

13. Shynkaruk O. A. Informatsiino-osvitnie seredovyshche v systemi pidhotovky fakhivtsiv z fizychnoho vykhovannia ta sportu / O. A. Shynkaruk, N. H. Byshevets, O. O. Yakovenko, L. A. Kharchenko // Fizychna kultura sport ta zdorovia natsii. – 2019. – № 8(27). – S. 367-374.
14. Iakovenko O. Vykorystannia khmarnykh tekhnolohii v suchasnykh umovakh rozvytku osvity / O. Yakovenko, O. Shynkaruk, L. Anzhelika, I. Pidopryhora // Naukovyi chasopys NPU. im. Drahomanova. – 2019. – № 5(113). – S. 196-200.
15. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>

DOI 10.31392/NPU-nc.series.15.2020.7(127).03
УДК: 378:796.011.3

Бєлікова Н.О.
доктор педагогічних наук, професор
Томащук О.Г.
кандидат педагогічних наук, доцент
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Нині особливої уваги потребує питання підготовки магістрів гуманітарного напрямку, зокрема, майбутніх учителів та викладачів фізичної культури, які приймають активну участь у формуванні здорового способу життя учнівської та студентської молоді. У статті здійснено обґрунтування сучасних підходів до професійної підготовки майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури у закладах вищої освіти України. У ситуації відсутності освітнього стандарту спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, наразі у вітчизняному освітньому просторі виокремлено досить широкий спектр підходів щодо розуміння статусу та специфіки організації професійної підготовки майбутніх магістрів середньої освіти з фізичної культури. Різноманітність освітньо-професійних програм їх підготовки виявляється в змісті, структурній побудові, забезпеченні варіативної частини, різних підходах щодо практичної підготовки та організації державної атестації. Підвищення ефективності підготовки магістрів середньої освіти з фізичної культури вбачаємо у встановленні доцільного співвідношення між фундаментальною та професійно-педагогічною складовими, між теоретичним та практично-діяльним компонентами освітнього процесу; формуванні у майбутніх фахівців інтересу до професійно-педагогічних знань, професійної самоактуалізації та самовизначення.

Ключові слова: професійна підготовка, магістр, середня освіта, фізична культура, освітньо-професійна програма.

Бєлікова Н.А., Томащук Е.Г. Современные подходы к профессиональной подготовке будущих магистров среднего образования по физической культуре. Сейчас особого внимания требует вопрос подготовки магистров гуманитарного направления, в частности, будущих учителей и преподавателей физической культуры, принимающих активное участие в формировании здорового образа жизни учеников и студенческой молодежи. В статье осуществлено обоснование современных подходов к профессиональной подготовке будущих магистров среднего образования по физической культуре в учреждениях высшего образования Украины. В ситуации отсутствия образовательного стандарта специальности 014 Среднее образование (Физическая культура) за вторым (магистерским) уровнем высшего образования, сейчас в отечественном образовательном пространстве выделен достаточно широкий спектр подходов к пониманию статуса и специфики организации профессиональной подготовки будущих магистров среднего образования по физической культуре. Разнообразие образовательно-профессиональных программ их подготовки проявляется в содержании, структурном построении, обеспечении вариативной части, различных подходах к практической подготовке и организации государственной аттестации. Повышение эффективности подготовки магистров среднего образования по физической культуре видим в установлении целесообразного соотношения между фундаментальной и профессионально-педагогической составляющими, между теоретическим и практико-деятельностным компонентами образовательного процесса; формировании у будущих специалистов интереса к профессионально-педагогическим знаниям, профессиональной самоактуализации и самоопределению.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, магистр, среднее образование, физическая культура, образовательно-профессиональная программа.

Bielikova N. Tomaschuk O. Contemporary approaches to the professional training of future masters of secondary education in physical culture. Currently, special attention should be paid to the issue of humanities masters training, in particular, future physical culture teachers and lecturers, who take an active part in the formation of a healthy lifestyle of student youth. The article grounds contemporary approaches to the professional training of future masters of secondary education in physical culture in the higher education institutions of Ukraine. The normative arrangement of master's status in the system of positions and activities, related to the effective establishment of the interaction of educational services sphere and labour market, remains the most problematic issue today. In the situation of absence of an educational standard for speciality 014 Secondary Education (Physical Culture) by the second (master's) level of higher education, currently, in the domestic educational space, there is a wide range of approaches to understanding the status and specifics of the organization of professional training of physical culture secondary